

Condițiile artificiale/ nereguli în implementarea PNDR

**Prezentare alcătuită în baza GHIDULUI DE PREVENIRE A NEREGULILOR
Crearea de condiții artificiale în accesarea fondurilor acordate prin PNDR 2014 –
2020 // Versiunea 01 – noiembrie 2015**

Dr.ing. A-F. BADIU –ASAS

BAZA LEGALĂ: Art. 60 - Regulamentului Uniunii Europene nr. 1306/ 2013

- ***„Fără a aduce atingere dispozițiilor specifice, nu se acordă niciun avantaj prevăzut în cadrul legislației agricole sectoriale persoanelor fizice sau juridice în privința cărora s-a stabilit că au fost create în mod artificial condițiile cerute în vederea obținerii acelor avantaje, contrar obiectivelor legislației respective”*** (Clauza de eludare).
- **Eludarea** este o încălcare sau o nesocotire intenționată a dispozițiilor legale cu prilejul încheierii sau executării unui act juridic; este sancționată cu nulitatea actului juridic (cf. <https://legeaz.net/dictionar-juridic/eludarea-legii>)

DEFINIȚIA CONDIȚIILOR ARTIFICIALE (CA)

DEF.1. Crearea de condiții de eligibilitate sau selecție în mod voluntar care împiedică realizarea unei competiții reale pentru accesarea fondurilor europene;

DEF. 2. Crearea condiții de eligibilitate sau de selecție artificiale de către solicitantul de fonduri europene prin declarații vădit eronate.

- **CA** se pot identifica pe toată perioada de implementare a unui proiect motiv pentru care în acțiunile de monitorizare ale implementării proiectelor se pot strânge mai multe dovezi care pot conduce la concluzia că beneficiarii respectivi au creat condiții artificiale în una sau mai multe etape ale alocării proiectului;
- **Indicatorii CA:** indicatori fizici, juridici, contabili, conjugați/ interconectați care pot indica singuri sau asociați apariția (favorizarea apariției) unei /unor **CA**, fără ca aceștia în sine să constituie în mod necesar o abatere evidentă și flagrantă de la condiționalitatea minimală/ normată a alocării fondurilor ;
- În constatarea **CA**, este necesară identificarea interconectării elementelor favorizante aparent independente;
- **CA pot fi revelate chiar și în analiza/perioada ex-post** ca urmare a unei viziuni de ansamblu atât a declarațiilor solicitantului din cererea de finanțate cât și a rezultatelor implementării proiectului

Consecințele depistării CA:

Crearea condițiilor artificiale pentru accesarea fondurilor europene acordate poate duce la
REVOCARA/ ÎNCETAREA CONTRACTULUI și la
obligarea beneficiarului de A RESTITUI ÎNTREAGA
SUMĂ PRIMITĂ CA FINANȚARE a proiectului, la care
se pot adăuga și dobânzi sau penalități.

TIPURI GENERICE DE **CA**:

Condiție minimală de definire CA : create voluntar de condiții de către solicitant pentru:

- **Condiții de eligibilitate / selecție** cu scopul de a crea aparența unor solicitanți eligibili în cazul în care aceștia sunt formal neeligibili;

și/sau

- **Creșterea punctajului** obținut în cadrul procesului de selecție /criteriilor de selecție;

și/sau

- **Obținerea de avantaje financiare mai mari**, peste plafonul ajutorului financiar din cadrul măsurilor de sprijin ;

și/sau

- **Evitarea restricțiilor impuse cu privire la numărul maxim de proiecte** ce pot fi implementate de către un singur beneficiar în același timp și în cadrul aceleiași măsuri de sprijin

și/sau

- **Sporirea intensității sprijinului financiar nerambursabil.**

ENTITĂȚI ” BENEFICIARE” de CA

- **Persoane fizice sau juridice** sau un grup de persoane fizice sau juridice, constituite ca **solicitanți** care creează aparența unuia eligibil prin prezentarea unor informații (ex: în Cererea de Finanțare), care descriu un proiect independent și care, aparent, respectă condițiile de obținere a finanțării nerambursabile.
- In cazul în care avem un grup de persoane, identificăm:
 - 1. **Beneficiarul REAL** – persoană fizică sau juridică care are un beneficiu final, direct sau indirect, în urma obținerii finanțării nerambursabile de către beneficiarul formal **și**
 - 2. **Beneficiarul FORMAL** – cel care a depus o Cerere de Finanțare nerambursabilă cu scopul (ascuns) de a deservi interesele beneficiarului real.

INDICATORI/SUSPICIUNI DE FRAUDA (1)

- **NU** este un proiect de sine stătător, urmărește îndeplinirea intereselor unei terțe persoane sau grup de persoane fizice sau juridice;
- **Proiect coordonat de către o altă persoană** decât cea în numele căreia se semnează contractul de finanțare, în general una neeligibilă pentru accesarea finanțării din motive că:
 - ❖ **NU** îndeplinește criteriilor de eligibilitate,
 - ❖ **NU** va obține unui punctaj care să-i asigure în mod rezonabil selectarea spre contractare;
 - ❖ Există/Are deja un proiect **asemănător (nu identic)** în implementare;
 - ❖ Se află în intervalul de timp de 3 ani fiscali de la obținerea unui sprijin financiar de **minimis** (ajutor de stat exceptat de la control deoarece se consideră că nu creează avantaje concurențiale în piață - cf. [Reg.\(UE\) nr. 1407/2013 privind ajutoarele de minimis](#));

INDICATORI/SUSPICIUNI DE FRAUDA (2)

- **Existența pe piață** a operatorului economic beneficiar al finanțării **este condiționată** de existența unui alt operator economic (beneficiarul prestează servicii exclusiv sau într-o proporție ridicată către un anumit operator economic);
- Aderarea la o cooperativă sau la o altă formă de asociere **nu aduce niciun beneficiu**, fiind făcută formal, cu scopul de a obține punctaj suplimentar în cadrul criteriilor de selecție;
- Propunerea spre finanțare a unor obiective sau activități (ex: productive, meșteșugărești, culturale, sociale etc.) **s-a făcut fictiv**, cu scopul de a obține punctaj suplimentar în cadrul criteriilor de selecție, obiectivele sau activitățile respective nefiind utilizate sau îndeplinite în fapt.
- Suspiciunile de fraudă (CA) se marchează cu ” **steguleț roșu**” ” ” până la verificarea aprofundată care poate să confirme CA, **chiar în perioada ex-post.**

Indicatori externi/ fizici de suspiciune (1)

- **Mai mulți solicitanți/ beneficiari**, aparent independenți din punct de vedere legal, **au aceeași adresă**, și/sau **același număr de telefon**, sau beneficiază de aceleași utilități;
- **Birouri identice** sau unele lângă altele, cu delimitări formale;
- **Proiecte cu memorii justificative identice** ca formă, conținut, exprimare etc.;
- **Utilizarea aceluiași dotări de producție** sau terenuri cultivate, sau a unora aflate în proximitate / vecinătate;
- **Complementaritatea bunurilor sau serviciilor achiziționate**, a serviciilor prestate;
- **Utilizarea de către mai mulți operatori economici a aceluiași spații/ hangare** sau a unora aflate unele lângă altele, fără să existe delimitările normale între ele;
- **Mai multe firme folosesc în comun aceleași utilități** (apă/ energie/ canalizare) și/sau doar o companie plătește facturile;
- **Încheierea unor contracte fictive** de racordare/furnizare a utilităților;

Indicatori externi/ fizici de suspiciune (2)

- Una dintre companiile legate (*acționari rude sau afini, relații comerciale exclusive sau cvasi-exclusive, susținere financiară de către una dintre companii către o alta etc.*) **a primit finanțare în ultimii trei ani** sau are deja un proiect în implementare;
- Persoanele fizice sau juridice interesate sunt **solicitanți ale căror societăți comerciale se află în dificultate financiară**;
- **Lipsă de eligibilitate din cauza statutului** (nu sunt încadrate ca IMM, microîntreprinderi), sau ar obține un punctaj care nu le-ar asigura selectarea spre contractare;
- **Au deja proiecte finanțate** din fonduri nerambursabile **în derulare sau finalizate**;
- **Solicitantul/ beneficiarul a înființat o societate nouă aparent eligibilă** pe care o controlează direct sau indirect pentru obținerea finanțării nerambursabile
- **Solicitantul este acționar a mai multor companii cu legături de afaceri** (comerciale) între ele;
- **Acționariatul încrucișat al companiilor**, în spatele cărora se află aceleași persoane fizice;
- **Angajați preluați/ re-angajați de beneficiarul formal, care provin de la beneficiarul real** sau sunt angajați în comun cu beneficiarul real;

Indicatori externi/ fizici de suspiciune (3)

- Companiile presupus legate au **Studii de Fezabilitate sau Planuri de Afaceri identice sau aproape identice**;
- Companiile presupus legate **își asigură reciproc cofinanțarea**, achizițiile sunt **asigurate prin împrumut de către un terț** (posibil beneficiarul final), se pot identifica multiple împrumuturi și restituiri de împrumuturi (între beneficiarul formal și cel real);
- **Legături comerciale/ sociale între persoanele din conducerea societăților** beneficiare;
- **Beneficiarul real are împuternicire pentru reprezentarea și controlul beneficiarului formal**;
- **Managerul sau deținătorul uneia dintre companii este împuternicit să aibă acces la contul bancar al companiei** cu care se presupune că aceasta este legată.

Indicatorilor de structură/ juridici (1)

- A. Mai multe investiții derulate de operatori economici ce au **manageri/ administratori/ reprezentanți legali/ asociați/ acționari comuni** și în domenii de activitate identice, similare sau complementare,
- B. O persoană, un grup de persoane, o societate sau grup de societăți doresc obținerea unor finanțări nerambursabile:
 - a. **în quantum mai mare decât plafonul** măsurilor de sprijin,
 - b. chiar dacă sunt solicitanți neeligibili,
 - Nota: In cazul companiilor nou create aparent eligibile, beneficiarul real asigură cofinanțarea

Indicatorilor de structură/ juridici (2)

- **Legături de afaceri exclusive** sau cvasi-exclusive între firmele ce se presupune ca au fost înființate artificial și compania (companiile) legată cu acestea;
- **Spațiul de desfășurare a activității și/ sau sediul social este primit de la beneficiarul real** sau de la o terță persoană fizică sau juridică (comună între mai mulți beneficiari);
- **Nu există dovezi certe, înregistrări ale fluxului de bani** pentru plata facturilor;
- **Companiile desfășoară afaceri identice sau complementare** (exemplu: una produce și alta comercializează producția, unul prestează servicii de agrement și altul de cazare etc.);
- **Existența de elemente comune** în situația în care condițiile artificiale sunt create de un grup de operatori economici:
 - ❖ **cont bancar deschis la aceeași sucursală** a aceleiași bănci;
 - ❖ **cereri de finanțare foarte asemănătoare**; adeverințe/ acorduri/ avize/ contracte având data emiterii identică sau apropiată;
 - ❖ **oferte de preț emise de aceiași operatori economici**;
 - ❖ **același consultant** etc.;

Indicatorilor de structură/ juridici (3)

- **Scindarea companiei în două societăți**, dar care își continuă activitatea împreună (exemplu: o fabrică de vinuri este scindată într-o fabrică de îmbuteliere și una de depozitare/;
- **Fragmentarea exploatațiilor agricole mari** (> 50.000 SO) în mai multe exploatații cu dimensiunea economică (>12.000 SO), fiecare dintre exploatațiile rezultate, depunând câte o Cerere de Finanțare;
- **Crearea de cooperative agricole noi** (chiar anterior depunerii cererilor de finanțare), pentru a beneficia de punctaj suplimentar sau de o intensitate mai mare a sprijinului financiar (fără ca aceasta să deservească în mod real intereselor membrilor, respectiv să desfășoare activitatea menționată în statut)

Indicatorilor de afaceri/ contabili (1)

Legături de afaceri exclusive sau cvasi-exclusive între firmele ce se presupune ca au fost înființate artificial și compania (companiile) legată cu acestea.

CONCLUZIE

Condițiile artificiale sunt create, în general, ca urmare a faptului că o entitate fizică/ juridică care nu îndeplinește unul sau mai multe dintre criteriile de eligibilitate, își dorește să sporească cuantumul ajutorului financiar nerambursabil sau să își sporească șansele de a primi finanțare europeană prin obținerea unui punctaj mai mare, favorabil selectării spre contractare.

CAZUISTICĂ AFIR(1)

- **Înființarea mai multor societăți comerciale** (controlate direct sau indirect de către o singură persoană fizică/ juridică sau grup de persoane) și depunerea proiectelor în vederea obținerii finanțării de către fiecare dintre societățile înființate, pentru obținerea unei finanțări nerambursabile în quantum mai mare
- **Înființarea uneia sau a mai multor societăți comerciale de către persoane fizice/ juridice neeligibile** sau cu șanse reduse de obținere a finanțării în vederea asigurării sau sporirii șanselor de contractare.
- **Fracționarea artificială a unui imobil sau a unui proiect de investiții** pentru a beneficia de sprijin suplimentar prin depunerea mai multor proiecte – prin persoane interpuse.
- **Asocierea formală a unor persoane juridice în vederea obținerii unor avantaje necuvenite**, ce nu ar fi fost primite în lipsa asocierii (exemplu: asocierea într-o cooperativă fără însă a exista activitate în cadrul acesteia) – creșterea nelegală a intensității sprijinului financiar.

CAZUISTICĂ AFIR(2)

- **Înființarea de noi operatori economici** pentru a crea aparența unor solicitanți eligibili în cazul în care beneficiarul real se află într-o situație de neeligibilitate (litigii cu AFIR, contracte de finanțare încetate/ revocate/ reziliate unilateral de AFIR, stare de dificultate economică)
- **Schimbarea formală a acționariatului** și administratorului solicitantului înainte de depunerea Cererii de Finanțare în vederea obținerii de avantaje necuvenite.
- **Încadrarea solicitantului și a exploatației în categoria „fermă de familie”**, pentru care există alocare financiară distinctă, în vederea accesării facile a fondurilor pentru investiții.
- **Înființarea formală de întreprinderi în mediul rural** prin care să se achiziționeze, cu sprijin FEADR, mașini, utilaje și echipamente pentru lucrări de construcții a **căror utilizare va fi parțial/ integral mediul urban**

Structuri administrative care verifică litigiile CA identificate de AFIR

- **Organisme cu atribuții de control din România:**
 - Departamentul pentru Luptă Antifraudă (DLAF);
 - Direcția Națională Anticorupție (DNA);
 - Curtea de Conturi a României.
- **Instituții ale Comisiei Europene:**
 - Direcția Generală Agricultură și Dezvoltare Rurală (DG-Agri);
 - Oficiul European de Luptă Antifraudă (OLAF);
 - Curtea de Conturi Europeană (ECA);

SFÂRȘIT!